

Rapport *De Staat van het Nederlands (StaatNed)*

Over de taalkeuzes van Nederlanders en Vlamingen in het dagelijks leven

Initiatiefnemer: Nederlandse Taalunie

Onderzoekpartners: Meertens Instituut Amsterdam (Hans Bennis, Frans Hinskens, Wilbert Heeringa, Marc Kemp-Snijders, Marten van der Meulen, Maarten van der Peet, Kathy Rys) en Universiteit Gent (Johan De Caluwe, Fieke Van der Gucht)

Coördinatoren-woordvoerders: Frans Hinskens (Meertens Instituut) en Johan De Caluwe (Universiteit Gent)

Datacollectie en -analyse: 2016 / **Oplevering eindrapport:** april 2017

Opzet: *grootschalig onderzoek naar de taalkeuzes van Nederlanders en Vlamingen in diverse domeinen van het persoonlijke en maatschappelijke leven:* (1) in de naaste omgeving (vrienden, familie, supermarkt, ziekenhuis, ..); (2) op het werk (interne en externe communicatie van bedrijven, overheden, ..); (3) in cultuur en media (radio, kranten, magazines, sociale media als Facebook, Twitter, ..); (4) in onderwijs en wetenschap (voertaal in de klas, taal van proefschriften en artikelen, ..).

Aard van het onderzoek: longitudinaal onderzoek op basis van een online enquête en de flankerende collectie van reeds beschikbare data, met het rapport *StaatNed 2016* als nulmeting van de stand van zaken anno 2016; later tweejaarlijks te herhalen voor nader te bepalen subdomeinen van het onderzoek.

Methode:

(1) Online enquête

- Participatie aan online enquête: ruim *6500 informanten*, verspreid over *alle Nederlandse en Vlaamse provincies en het Brussels hoofdstedelijk gewest*. Per regio (Vlaanderen, Brussel, Nederland en Friesland) is het panel gestratificeerd naar leeftijd, geslacht, geboorteland en provincie; de steekproeftrekking is proportioneel, dat wil zeggen dat de getalsmatige verhoudingen in het panel die in de gehele populatie weerspiegelen.

- In *Brussel* (als officieel tweetalige stad) zijn *enkel leden van de Nederlandstalige gemeenschap* bevestigd. Dat betekent dat de onderzoeksresultaten niet geëxtrapoleerd mogen worden naar het volledige Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Overigens richtte de enquête zich door de taalkeuze (Nederlands) algemeen tot Nederlandstaligen, dus deze conditie geldt in wezen voor alle regio's.

- Vanwege het bijzondere statuut van het Fries – Fries en Nederlands zijn de officiële talen in de provincie Fryslân – *worden ook de resultaten van de Friese panelleden apart belicht*.

- In de enquête werd gepeild naar de *eigen taalkeuze van de informanten én de taalkeuze die ze observeerden in hun omgeving*. Op die manier treden de deelnemers dus op als 'antennes' van het taalgebruik in hun omgeving. Daarnaast zijn *op beperkte schaal ook attitudes bevestigd ten aanzien van het Nederlands*.

- Het gaat altijd om *gerapporteerd taalgedrag*; dat kan dus in zekere mate afwijken van het werkelijke taalgedrag van de panelleden omdat gerapporteerd gedrag ook immers gedeeltelijk door intenties wordt gestuurd. Onder andere daarom zijn ook gegevens verzameld naar reëel waargenomen taalgedrag, voor zover beschikbaar (zie 2.).

(2) Flankerende collectie van reeds beschikbare data

Indien mogelijk werden de enquêtegegevens aangevuld met *extra* gegevens. Deze zijn zodanig verzameld en geselecteerd dat zij parallel en vergelijkbaar zijn met de betreffende enquêtegegevens. De extra gegevens betreffen:

- enerzijds: *bestaande, betrouwbare en periodiek herhaalde dataverzamelingen van marktonderzoeksbureaus of overheden* (bijvoorbeeld: de jaarlijkse openbare kijk- en luistercijfers);
- anderzijds: *cijfers die handmatig werden verzameld door de onderzoekers zelf* (bijvoorbeeld: over de talen waarin vacatures zijn geschreven).

Bedoeling is dat de data uit beide onderzoekslijnen (online enquête en flankerende datacollectie) elkaar aanvullen, en waar nodig bijstellen of corrigeren.